

Moduuli C: Ympäristöpolitiikan muotoutuminen ja kansalaisvaikuttaminen

Julkisen vallan, markkinoiden ja kansalaisyhteiskunnan suhteet muovaavat ympäristöpolitiikan periaatteita ja käytäntöjä, ja vapaaehtoinen kansalaistoiminta on ollut merkittävä tekijä ympäristöheräämisessä ja ympäristöpolitiikan kehityksessä jo usean vuosikymmenen ajan. Kansalaiset ovat tehneet kansalaisaloitteita sekä järjestäytyneet yhdistyksiksi ja liikkeiksi ympäristötavoitteitaan edistäessään.

Parhaillaan on käynnissä ympäristöpolitiikan vertikaalisten ja horisontaalisten rajojen uudelleenmäärittely. Uudet, neuvottelevia, osallistavia ja markkinasuuntautuneita käytäntöjä edistävät diskurssit haastavat perinteistä viranomaisvetoista ympäristöhallintaa. Kansalaisvaikuttamista ja osallistumista tähdentävät myös monet jo laeiksi muotoutuneet päätökset kuten maankäyttö- ja rakennuslaki sekä YVA- ja SVA-menettelyt. Rajojen uudelleenmäärittely viittaa myös esimerkiksi EU:n ympäristöpolitiikan uusiin haasteisiin yhteisön laajentumisen ja talouden globalisaation vuoksi tai ympäristöasiantuntijuuden laajentumiseen yhteiskunnallisen keino-osaamisen suuntaan.

Kansalaisaloitteista ja -liikkeistä on tullut vakiintuneen poliittisen järjestelmän rinnalle uusi poliittinen voima, ja uudet teknologiat ja suunnittelukäytännöt lisäävät myös kansalaisten ja viranomaisten vuoropuhelun mahdollisuuksia. Toisaalta kansalaistoiminta saa usein konfliktin muodon, joka vaihtelee julkisuudessa käydyistä väittelyistä väkivaltaisiin yhteenottoihin vastapuolen kanssa. Tämä on sekä käytännöllinen että tutkimuksellinen haaste. Valtion pitäisi lisätä alueellisen ja paikallisen tason toimijoiden ympäristöpoliittista vastuuta ja vaikutusmahdollisuuksia, mutta samalla se osallistuu ylikansallisiin neuvotteluihin ja sopimuksiin, jotka kaventavat sen ympäristöpoliittista liikkumavaraa. Ympäristöpolitiikan uudenlainen tutkimuksellinen ymmärrys johtaa myös kokonaiseen uuteen tutkimuskäsitteistöön: totunnaisesta tavoitteiden ja keinojen sekä hallinnon ja vallan analyysin sanastosta siirrytään hallinnan, uusien poliittisten tilojen ja politiikan verkostojen analyysin sanastoon.

Moduulin C temaattiset painopisteet

Moduulin tutkimus ja opetus erikoistuu ympäristöpolitiikan toimijuuden ja hallinnan kysymyksiin. Tavoitteena on eritellä kansalaistoiminnan ja osallistumisen sisältöjä ja ympäristöpoliittisia rooleja nyky-yhteiskunnassa. Niin ikään suuntaudutaan politiikan instituutioiden sekä politiikan keinojen ja käytäntöjen kysymyksiin.

1. Julkisen vallan, markkinoiden ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutus, erityisesti kansalaistoiminnan ja virallisen päätöksenteon suhde sekä arkielämän ympäristöpolitiikka.
2. Ympäristöryhmien ja -liikkeiden muuttuvat ideologiat ja toimintamuodot; ympäristökonfliktien paikallinen muodostuminen ja hallinta.
3. Ympäristöpolitiikan diskurssit ja verkostot; ylikansallisen, kansallisen ja paikallisen ympäristöpolitiikan suhteet.
4. Ympäristöpolitiikan integraatio, keinot ja käytännöt; ympäristöpoliittinen tieto ja asiantuntijuus.

Moduulin vastuuyksiköt ja yhteyshenkilöt: Teknillinen korkeakoulu/yhdyskuntatutkimuksen tutkimus- ja koulutuskeskus, tutkimusjohtaja Rauno Sairinen; Jyväskylän yliopisto/sosiologian yksikkö, dos. Esa Konttinen; Suomen ympäristökeskus/ympäristöpolitiikan tutkimusohjelma, tutkimuspäällikkö Eeva Furman; Tampereen yliopisto/ympäristöpolitiikka, dos. Pekka Jokinen.